

TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ

OBRANNÉ OPERACE

V HORSKÉM ZALESNĚNÉM TERÉNU

Cílem technického zabezpečení (dále TZ) vojsk v obraně je udržování vysoké bojeschopnosti vojsk, spolehlivosti tankové a automobilní techniky a zabezpečení potřebným materiálem pro vedení dlouhé a nepřetržité bojové činnosti. Rozsah opatření a postup jejich plnění závisí na skutečné situaci, ve které armáda přechází do obrany v horském zalesněném terénu.

Mnohá opatření TZ při přechodu vojsk do obrany na začátku války mohou být připravena již v míru a ukončena se zahájením bojové činnosti. Za těchto podmínek mohou být splněny veškeré práce k zabezpečení vojsk technikou a materiálem. Základem sil a prostředků TZ budou útvary, které se rozvinou a též stálé opravárenské závody, opravny, základny a sklady s tankovým a automobilním materiálem. Uskupení sil a prostředků TZ v těchto podmínkách se bude rozvíjet v předem určených prostorech s využitím stávajících komunikací. Mohou být i případy, kdy část opatření TZ bude probíhat na začátku války za působení nepřítelů.

Při přechodu vojsk armády do obrany v průběhu bojové činnosti vojska budou mít sníženou bojeschopnost zbraní a techniky. V prostoru armády bude značné množství poškozené tankové a automobilní techniky a zničené zásoby materiálu. Prostředky TZ mohou být rozmístěny na velké ploše pásma obrany a mohou mít značné ztráty. Všechna opatření přechodu do obrany bude nutné splnit v krátké době a při rychle se měnící operační situaci.

Základními požadavky organizace TZ při přechodu do obrany jsou:

- schopnost sil a prostředků TZ efektivně řešit úkoly v každé situaci (při vedení bojové činnosti bez i s použitím jaderných zbraní),

- zabezpečit vysokou bojeschopnost útvarů TZ,

- vytvořit uskupení útvarů TZ, aby odpovídalo způsobu vedení obranné operace a bylo schopné manévrovat do šířky i hloubky,

- rozložit zásoby tankového a automobilního materiálu tak, aby zabezpečily splnění úkolů,

- vyčlenit část sil a prostředků do zálohy pro zabezpečení vojsk armády při protiúderu, anebo manévru na jiný směr.

Důležitým opatřením je rychlý odsun poškozené techniky z prostoru bojové činnosti. Protože přechod vojsk do obrany je dočasný druh bojové činnosti, musí organizace TZ vytvořit podmínky k přechodu vojsk do útoku bez operační přestávky a bez náročného přeskupení jednotek a útvarů TZ. Náčelník tankové a automobilní služby armády musí organizovat opatření TZ tak, aby v době, kdy armáda přechází do útočné operace, byla technika spolehlivě připravena k bezporuchovému použití v nastávající činnosti v horském zalesněném terénu. Dále musí zabezpečit, aby byla značná část poškozené techniky opravena do začátku útočné operace a vrácena zpět bojujícím útvarům a svazkům.

Při přechodu do obrany musí tanková a automobilní služba plnit tato opatření:

- uvést vojska, útvary a jednotky TZ do plné bojové pohotovosti,

- rozmístit zmobilizované útvary TZ armády,
- připravit dílenské a odsunové prostředky pro práci v poli a stanovit jim úkoly pro zabezpečení operace,
- vybrat a připravit prostory rozmístění při zahájení obranné operace,
- doplnit zásoby tankového a automobilního materiálu a rozdělit jej,
- zabezpečit spolehlivost tankové a automobilní techniky,

- zplánovat TZ armádního protiúderu a přechodu do útoku.

Při přechodu armády do obrany v průběhu útočné operace plní celou řadu opatření k přípravě spolehlivé práce techniky, k dokončení odsunu a oprav techniky vyřazené v průběhu bojové činnosti. Důležitým opatřením je přemístění odsunových a dílenských jednotek do prostoru podle rozhodnutí náčelníka služby, jakož i doplnění zásob technického materiálu.

Podmínky a zásady TZ v horském zalesněném terénu

Při řešení TZ armády v horském zalesněném terénu bereme v úvahu, že vojska budou působit na samostatných směrech, na široké frontě, především v údolí a podél cest. Horský zalesněný terén výrazně ztěžuje manévr silami a prostředky TZ, ovlivňuje směr útoku a častými přirozenými překážkami určuje prostory předpokládaných ztrát techniky. Členitost horského terénu má v podstatě určující vliv na řešení TZ a rozmístění opravárenských prostředků. Proto při hodnocení situace musí náčelník tankové a automobilní služby posoudit celkový vliv terénu na praktické zabezpečení, osobně v terénu zhodnotit podmínky obranného pásma a na základě toho přijmout reálné rozhodnutí.

Při provozu techniky v horských podmínkách dochází vlivem řídkého vzduchu ke zhoršení práce motorů, snižuje se jejich výkon a ekonomičnost, zvyšuje se spotřeba pohonných hmot, dochází k přehřívání chladicích systémů motorů. K tomu je nutné zabezpečit určité technické opatření jak v palivovém, tak i v chladicím systému motoru. Zvláštní pozornost se musí věnovat i zabezpečení techniky na prudkých svazích, spádech a stoupáních, jakož i jejímu zajištění v palebných postaveních. Zvláštností technického zabezpečení bude i větší poškození techniky způsobené vlastním provozem. Odsun poškozené techniky bude ztížen hlavně malým počtem komunikací a jejich špatným stavem. Terénní podmínky sníží také přepravní kapacitu při zabezpečení bojové činnosti. Náhle a prudké změny, ke kterým může dojít v důsledku meteorologických podmínek v horách, způsobí další problémy v TZ bojové činnosti, hlavně při sesuvech půdy, sněhových lavinách, záplavách v údolí apod.

Značná prašnost vzduchu způsobuje vyšší znečištění čističů vzduchu, oleje a chladicích. To spolu s ostatními vlivy vyžaduje, aby po každém dni byla zabezpečena prohlídka a očista. Vyžaduje to zvýšení času na technické ošetřování tankové

a automobilní techniky o 25—30 %. V zalesněném terénu je nutné věnovat zvýšenou pozornost vybavení vozidel prostředky samovyproštění.

Horský zalesněný terén vytváří rozdílné zamoření při použití zbraní hromadného ničení. Složitým úkolem je i budování úkrytů pro živou sílu v kamenité a skalnaté půdě. Velmi často dochází k poškození návěsných zařízení tankového buldozerového zařízení tanků, automobilů, jakož i samozahlučovací zařízení tanku. To samozřejmě vyžaduje užší součinnost s orgány ženijního vojska při zabezpečování jejich oprav.

Zvláštní pozornost musíme věnovat technickému průzkumu. Vizualní pozorování bojiště z technických pozorovatelů je v členitém terénu omezené, proto je nutné vytvářet rotní technické pozorovatelny a umísťvat je na výšinách.

Při organizaci velení dílenským a odsunovým jednotkám je nutné vzít v úvahu snížení dosahu rádiových stanic, využití linkového spojení a ztížení činnosti pohyblivých pojiček. Proto je nutné využívat osobní styk a vrtulníky.

Úkolem TZ v obraně bude:

- doplnit vojska tankovou a automobilní technikou, prostředky pro zabezpečení oprav, odsunu a ošetřování,
- dokončit vyproštění a opravy zbraní a poškozené techniky,
- včas přeskupit útvary a jednotky technického zabezpečení v souladu s úkoly vojsk armády, jejich operační sestavou a rozmístěním opravného fondu,
- vytvořit zásoby náhradních dílů a ostatního materiálu k zabezpečení vojsk na jednotlivých směrech bojové činnosti,
- vytvořit doplňkové zásoby náhradních dílů, příslušenství a skupin, které jsou vystaveny zvýšenému opotřebení po dobu provozu v horském zalesněném terénu,
- odsunout poškozenou techniku na shromaždiště poškozené techniky (SPT) ar-

mády a divize a organizovat jejich opravy,
— připravit specialisty TZ na zvládnutí provozu, oprav a odsunu vozidel v horách a lesích,

— připravit zálohy řidičů bojové a dopravní techniky a dílenských specialistů (DS),

— organizovat technický průzkum a dalších opatření, která souvisí s využíváním místní průmyslové a opravárenské základny,

— organizovat pevné a nepřetržité velení technickému zabezpečení, spojení a předávání informací v těžkých horských podmínkách.

Ztráty zbraní a techniky v obranné operaci armády nebudou rovnoměrné jak ve dnech, tak v jednotlivých svazcích. Ztráty budou záviset v prvé řadě na použitých prostředcích ničení (klasických nebo jaderných zbraních). Dále budou záviset na stupni vybudování obrany, využití ochranných vlastností horského zalesněného terénu, směru útoku nepřítele atd. Největší ztráty očekáváme v prvé dny bojové činnosti v hlavním pásmu obrany na směru hlavního úderu nepřítele a při vedení protíúderu. Zkušenosti potvrzují, že ztráty budou v průměru nižší než v útoku. Různá cvičení, výpočty a výzkumy ukazují, že při použití jaderných zbraní v horském zalesněném terénu v obranné operaci armády můžeme počítat s průměrnými denními ztrátami 13–15 % tanků, 7–10 % ostatní tankové techniky a 6–7 % automobilní techniky. Denní ztráty při použití klasických zbraní budou v průměru o 3–4 % nižší.

Předpokládám, že z celkového množství ztrát bude v průměru u tankové techniky 30 % běžných, 25 % středních, 15 % generálních oprav a 30 % nenávratných ztrát. U automobilní techniky bude vyšší procento běžných oprav a může dosáhnout až 65 %, 15 % může být středních oprav, 7 % generálních a 13 % nenávratných ztrát.

Z těchto údajů vidíme, že okolo 60–70 % zbraní a techniky potřebuje běžnou a střední opravu, tzn., že mohou být opraveny silami vojskových, armádních, ale i frontových opravárenských prostředků přímo v průběhu operace. Tyto možnosti se dají potvrdit i tím, že v obraně je možné delší dobu opravovat techniku na jednom místě, čímž se zvyšuje kapacita opravárenských prostředků.

Zásady TZ v horském zalesněném terénu vycházejí z obecných zásad TZ v obraně s přihlédnutím ke zvláštnostem zalesněného terénu. Vycházejí plně z rozhodnutí velitele armády a náčelníka tankové a automobilní služby frontu.

Rozvinování dílenských útvarů armády pro opravy tankové techniky je nutné organizovat tak, aby větší část byla vyčleněna na takové směry, kde je soustředěno hlavní úsilí vojsk armády a kde se očekávají největší ztráty tankové techniky. Dále je nutné vyčlenit síly pro zabezpečení předpokládaného protíúderu. Je účelné dílenské útvary armády rozdělit po rotách za svazky prvního sledu. Přidělené frontové dílenské útvary se budou využívat především k zabezpečení středních oprav techniky.

Protože je nedostatek komunikací (jak podélných, tak příčných), bude nutné organizovat opravy vozidel přímo na místech poškození. Dílenské útvary a jednotky se budou zpravidla rozčleňovat na směrech činnosti vojsk a budou se maximálně přibližovat k bojovým sestavám vojsk.

Ve většině případů nebude možné využívat místní opravárenské a jiné zdroje. Proto bude nutné organizovat přísun materiálu a nové techniky po komunikacích, což bude vyžadovat od orgánů technického zabezpečení dokonalou součinnost s orgány týlu.

Omezený počet komunikací způsobuje velké problémy při přemísťování prostředků TZ. Ke zřizování armádních SPT bude docházet v pásmu obrany každé divize prvního sledu operační sestavy armády a na směru armádního protíúderu.

SPT je účelné zřizovat v údolích a na náhorních rovinách poblíž komunikací, protože může docházet ke zvyšování úrovně hladiny v horských řekách, k sesuvům půdy a lavin. Místo pro SPT volíme tak, aby odsun poškozené techniky nepřekážel pohybu vojsk. Přírodní úkryty a členitost terénu umožňují rozvíjet dílenské a odsunové jednotky v menší vzdálenosti od bojových sestav vojsk jako za normálních podmínek.

V některých případech, kdy je ve vojscích větší množství techniky, která vyžaduje běžné opravy, může se část dílenských prostředků armády rozdělit i na divizní SPT.

K posílení vojsk na samostatném směru se vyčleňují z armádních dílenských útvarů potřebné síly a prostředky.

Dále se vylčují síly a prostředky pro opravy poškozené techniky na místech poškození. Při zaujímání obrany se odsunové osy, které byly předem dohodnuté s náčelníkem týlu, označují speciálními ukazateli a značkami. S tímto označením odsunových os se musí seznámit všichni příslušníci odsunových útvarů a jednotek. Na úseky, kde tahání poškozené techniky jed-

ním tahačem není možné, je nutné předem přesunout další vyprošťovací tanky.

Omezený počet komunikací, jejich stav a kvalita, prudké stupání a klesání, zatáčky a pozvolný sklon značně ztěžují odsun poškozené techniky. Proto je nutné poškozenou techniku odsunovat mimo komunikace do nejbližších krytů. Přitom včasný a rychlý odsun je potřebný k uvolnění komunikace pro ostatní pohyby vojsk. Proto k vyprošťování je třeba dvou i více speciálních vozidel. Z toho vyplývá zásada, že vyprošťovací a odsunové prostředky se musí maximálně přiblížit k bojovým sestavám vojsk. Při zahájení obranné operace se jednotky vyprošťovacích tanků musí přiblížit bezprostředně ke svazkům prvního sledu armády anebo (podle situace) až za útvary prvního sledu svazků s úkolem včas odsunout poškozenou techniku na armádní nebo i divizní SPT. Včasný odsun poškozené techniky z ohrožených míst snižuje možnost zničení anebo zmocnění se této techniky nepřítelem při vklínění do obranných postavení svazků prvního sledu.

Materiál vojskům a do armádních skladů přisunuje vojskový, armádní a frontový transport podle zásady nadřazený podřízenému. Za zásobování tankovým a automobilním materiálem zodpovídá nadřazený náčelník. Dílenským jednotkám na samostatných směrech se vyčlení zásoby materiálu v takovém množství, aby stačily kryt spoteřeby ze skladů nadřazeného stupně po dobu plnění stanoveného úkolu.

Pro rychlý přísun tankového a automobilního materiálu dílenským útvarům a přesun příslušníků dílenských útvarů do prostoru nahromadění poškozené techniky je výhodné používat vrtulníky. K tomu musí náčelník tankové a automobilní služby úzce spolupracovat s orgány týlu a využívat přepravní kapacitu vojskového letectva.

Pro rychlý odsun poškozené techniky (na základě součinnosti) se využívají připravené a vybudované cesty. V pásmu divize prvního sledu to budou plukovní podélné cesty vybudované pro každý prapor 1. sledu od plukovní cesty do hospodářské výdejny praporu, divizní podélná cesta pro každý pluk prvního sledu od divizi po plukovní cestu, divizní příčná osa na úrovni rozmístění druhého sledu divize a cesty pro přesun útvarů druhého sledu k čarám rozvinutí k protitúderu. Cesty připravují ženijní útvary (jednotky) a ostatní jednotky druhého vojsk.

V hloubce obrany to budou armádní podélné cesty pro každou divizi prvního sledu od armádní příčné cesty (na úrovni armádního týlu) pro divizní příčnou cestu,

2–3 armádní příčné cesty, tj. cesty na úrovni divize druhého sledu, cesty podél vodních překážek a na úrovni armádního týlu, cesty pro zabezpečení přesunu divize druhého sledu k čarám rozvinutí armádního protitúderu a cesty pro manévr raketových vojsk a míst velení.

Některé z těchto cest nebude možné v horském zalesněném terénu vybudovat. To závisí na přírodních podmínkách, terénu a množství ženijních strojů k jejich budování. Využití alespoň části vybudovaných cest pomůže řešit jeden z hlavních úkolů TZ, tj. návrat vyproštěné a opravené techniky bojujícím vojskům.

Kapacita oprav vojskových a armádních dílenských jednotek umožňuje denně vracet do bojových sestav 100 % vozidel, které vyžadují běžné opravy. Pokud se tyto prostředky správně využijí, mohou zabezpečit i střední opravy.

Dílenské útvary armády budou mít na starosti především střední opravy techniky do stanovené doby, mohou se vyčlenit i armádní prostředky pro běžné opravy. Technika, která vyžaduje opravu, se zpravidla soustřeďuje do skupin. V případě, že se zřizuje SPT, musí být plocha prostoru větší než v normálních podmínkách.

Při práci dílenských útvarů a jednotek v SPT je nutné neustále pozorovat terén, včas připravit kruhovou obranu a každé dílenské jednotce přidělit konkrétní úkol pro obranu prostoru.

Při organizaci oprav techniky je nutné v prvním pořadí opravit výzbroj, aby ji bylo možné použít k odražení útoku diverzních a jiných jednotek.

Poškozená technika v lesních prostorech se opravuje poblíž vybudovaných cest, po kterých se mohou přemísťovat vojskové a armádní dílenské a odsunové prostředky. SPT se zřizují poblíž těchto cest a v prostorech hromadných ztrát.

Z důvodu rychlého vyhledání rozvinutých SPT se musí věnovat značná pozornost označování těchto prostorů na příjezdových cestách.

Technika, kterou opravily jednotky dílenského útvaru armády, se ke svým svazkům vrací zpravidla po skupinách. Těmto skupinám velí buď důstojníci, kteří se postavili pro opravenou techniku, nebo jeden z velitelů opravených vozidel. Tyto skupiny doprovází dílenské družstvo, které zabezpečuje technickou pomoc. Návrat opravené pásové techniky vojskům se může uskutečnit i na podvalnicích.

Velení TZ v obranné operaci v horském zalesněném terénu se organizuje s cílem soustředit úsilí vojsk útvarů a jednotek TZ na zabezpečení spolehlivosti tankové a

automobilní techniky, rychle ji vyprostit a opravit, co neefektivněji využít síly a prostředky TZ a udržet vysokou bojovou pohotovost a průpravnost útvarů a jednotek TZ. Za organizaci řízení TZ odpovídá náčelník tankové a automobilní služby.

Řízení technického zabezpečení zahrnuje:

- nepřetržitý sběr informací, které jsou potřebné k usměrnění hlavního úsilí sil a prostředků TZ a ke splnění stanovených úkolů v obraně,

- studium a analýzu přijímaných informací,

- přijetí rozhodnutí pro organizaci TZ,

- plánování TZ a doručení úkolů vojskům a podřízeným jednotkám TZ,

- kontrolu a pomoc vojskům při plnění úkolů.

Přímým organizátorem TZ je náčelník tankové a automobilní služby armády. On organizuje a plně zodpovídá za službu a za TZ vojsk v operaci. Organizuje použití, rozmístění i přemísťování sil a prostředků TZ. Udržuje součinnost se zástupcem velitele armády pro týl při rozmísťování útvarů TZ, přisunu materiálu, používání cest zásobování a odsunu techniky, obrany a ochrany sil a prostředků TZ, využívání prostředků spojení a místní voenskoekonomické základny.

TZ řídí ze střediska, které se rozmísťuje na TVS armády. Pro řešení některých úkolů TZ v průběhu obranné operace se mohou vytvářet i operační skupiny TZ, které se vyčleňují na VS armády nebo do prostoru největších ztrát techniky.

Pro zabezpečení spolehlivosti a nepřetržitosti řízení TZ při vyřazení z činnosti TVS se předpokládá převzetí velení operační skupinou, která je na VS armády, nebo na některém TVS divize.

V průběhu obranné operace vzniknou nejsložitější podmínky pro řízení TZ při jaderných úderech nepřítele a při přípravě a vedení armádního protiúderu. V těchto situacích je třeba uskutečnit rychlý manévr prostředků TZ a v krátkém čase určit konkrétní úkoly v souladu se vzniklou složitou operační situací. Proto důstojníci služby musí vyjet k vojskům a na místě bezprostředně řídit podřízené jednotky a

útvary. Tato situace v horském zalesněném terénu si to zvláště vyžaduje, protože pronikání informací bude značně ztíženo. V průběhu obranné operace budou všechny informace o poškození bojové a jiné techniky předávány na velitelské stanoviště. K zabezpečení nepřetržitosti a stálého řízení TZ je účelné, aby náčelník tankové a automobilní služby armády byl na VS armády společně se svou operační skupinou. Toto podmiňuje i požadavek rychlé součinnosti se štábem a ostatními náčelníky druhů vojsk a služeb.

Plánování obranné operace v horském zalesněném terénu je jeden z nejdůležitějších faktorů velení TZ. Závisí na podmínkách přechodu do obrany, cílech a způsobech vedení obranné operace. TZ se plánuje na základě rozhodnutí velitele a nařízení náčelníka tankové a automobilní služby frontu. Jeho cílem je určit obsah, časový postup přípravy techniky a lidí, způsoby organizace plnění základních opatření TZ a časový plán, jak při přechodu do obrany, tak v jejím průběhu. V plánu se musí projevit vliv horského zalesněného terénu, hlavně složité podmínky průchodnosti a tím i zvláštnosti zabezpečení bojujících vojsk.

Plán TZ obranné operace do zahájení války obsahuje:

- zmobilizování sil a prostředků TZ a přesun těchto sil do pásma obrany,

- rozvíjení sil a prostředků TZ v souladu s rozhodnutím velitele armády pro vedení obrany a v horském zalesněném terénu,

- dobu a organizaci vytvoření zásob materiálu, jejich rozmístění do sledů a uvedení do plné bojové pohotovosti,

- organizaci odsunu a oprav techniky v těchto zvláštních podmínkách.

Přechází-li armáda do obrany v průběhu útočné operace, pak plán TZ bude obsahovat otázky odsunu a oprav techniky v prostorech největších ztrát, zvláště při odstraňování následků po použití zbraní hromadného ničení a vytvoření uskupení prostředků TZ v souladu s operační sestavou vojsk. Plánovaná opatření se koordinují se štábem armády, týlem a náčelníky druhů vojsk a služeb.